

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Sociální politika z pohledu občana

Markéta Novotná

Bakalářská práce

2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Markéta NOVOTNÁ**
Osobní číslo: **E08820**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Ekonomika a provoz podniku**
Název tématu: **Sociální politika z pohledu občana**
Zadávací katedra: **Ústav veřejné správy a práva**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Teoretická část
 - a) Sociální politika státu
 - b) Hlavní oblasti sociální politiky
 2. Empirická část
 - a) Sociální deskripce sledovaného města
 - b) Výzkum
 - c) Zpracování a interpretace získaných dat
- Shrnutí získaných výsledků

Rozsah grafických prací: —
Rozsah pracovní zprávy: cca 30stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- 1) Čepelka, O.: Práce s veřejností v nepodnikatelském sektoru, Liberec, Nadace Omega, 1997
- 2) Duben, R.: Stát blahobytu, Praha, Vysoká škola ekonomická, 1994
- 3) Duben, R.: Teorie sociální politiky: vybrané kapitoly, Praha, Vysoká škola ekonomická, 1993
- 4) Foret, M.: Komunikace s veřejností, Brno, MU FES, 1994
- 5) Foretová, V., Foret, M.: Komunikující města, Brno, MU FES, 1996
- 6) Kohout, J.: Veřejné mínění, image a metody Public Relations, Praha, Management Press, 1999
- 7) Němec, P.: Public Relations - zásady komunikace s veřejností, Praha, Management Press, 1993
- 8) Potůček, M.: Sociální politika, Praha, Sociologické nakladatelství, 1995
- 9) Šubrt, J.: Kapitoly ze sociologie veřejného mínění, Praha: Karolinum Praha, 2000
- 10) Vorlíček, J., Vostrovská, Z.: Úvod do hospodářské a sociální politiky, Vysoká škola ekonomická, 2005
- 11) Žižková, J., Krebs, V.: Základy sociální politiky, Praha, Vysoká škola ekonomická, 1993

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Josef Duplinský, CSc.**
Ústav veřejné správy a práva

Datum zadání bakalářské práce: **30. června 2010**

Termín odevzdání bakalářské práce: **6. května 2011**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.

děkanka

L.S.

doc. Ing. Marcela Kožená, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 30. září 2010

PROHLÁŠENÍ

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 3. 5. 2011

.....
Markéta Novotná

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji svému vedoucímu práce panu PhDr. Josefu Duplinskému, CSc za odborné vedení, konzultace, cenné rady a připomínky, které mi byly poskytnuty.

ANOTACE

Pro rozvoj každé země je důležitá spokojenost občanů. Jedním ze základních faktorů spokojenosti lidí je dobře fungující sociální politika. Cílem práce je utřídit základní informace a popsat hlavní oblasti sociální politiky v teoretické části a zpracovat a vyhodnotit získané údaje z praktického dotazníkového šetření.

KLÍČOVÁ SLOVA

sociální politika, sociální události, sociální zabezpečení, sociální dávky, sociální vyloučení, princip solidarity

TITIE

Social policy from the perspective of citizen

ANNOTATION

The satisfaction of citizens is important for the development of every country. One the essential elements of this satisfaction is a functional social policy. The aim of this bachelor thesis is to codify basic information and characterize the main departments of social policy on a theoretical level, elaborate and evaluate the obtained data for the questionnaire.

KEY WORDS

social policy, social events, social security, social benefits, social exclusion, the principle of solidarity

Obsah

Úvod	9
1 Sociální politika státu	10
1.1 Vznik sociální politiky	10
1.2 Vymezení pojmu „sociální politika“	11
1.3 Pojetí sociální politiky	11
1.4 Cíle sociální politiky	11
1.5 Principy sociální politiky	12
1.5.1 Princip sociální spravedlnosti	12
1.5.2 Princip sociální solidarity	12
1.5.3 Princip subsidiarity	13
1.5.4 Princip participace	13
1.6 Objekty a subjekty sociální politiky	14
1.6.1 Objekty sociální politiky	14
1.6.2 Subjekty sociální politiky	14
1.7 Funkce sociální politiky	15
1.8 Nástroje sociální politiky	16
2. Hlavní oblasti sociální politiky	17
2.2 Zdraví	19
2.2.1 Financování zdravotní péče	21
2.2.2 Nemocenské pojištění	21
2.3 Stáří	22
2.3.1 Důchodové pojištění ČR	23
2.4 Rodina	24
2.4.1 Mateřství a rodičovství	24
2.5 Zaměstnanost	25
3. Dotazníkové šetření ve vybraném podniku	29
3.1 Cíl výzkumu	29
3.2 Charakteristika sledovaného vzorku	29
3.3 Postup při získávání výsledků	29
3.3 Postup při zpracování výsledků	29
3.4 Zpracování získaných dat	30
3.4.1 Základní údaje o respondentech	30
3.4.2 Zájem o sociální politiku	32

3.4.3 Vládní zásah do sociální politiky	34
3.4.4 Podmínky pro získání sociálních dávek	34
3.4.5 Nutnost důchodové reformy	36
3.4.6 Účinnost důchodové reformy	37
3.4.7 Dosažitelnost a poptávka penzijního připojištění	39
3.4.8 Forma využití nového systému důchodové reformy	40
3.4.9 Způsob vyplácení příspěvku na individuální účty	41
3.4.10 Návrh důchodové reformy	42
3.4.11 Reforma jiných oblastí sociální politiky	42
4. Vyhodnocení dotazníkového šetření	44
Závěr	46
Seznam použité literatury a informačních zdrojů	49
Seznam tabulek	52
Seznam grafů	52
Seznam příloh	52

Úvod

Téma bakalářské práce – Sociální politika z pohledu občana – jsem si zvolila z důvodu obohacení svých znalostí, jelikož jsem nabyla dojmu, že tato problematika patří mezi základní znalosti každého občana, který chce plnohodnotně fungovat ve společnosti a činit tak správná rozhodnutí pro vývoj své budoucnosti.

Záměrem této bakalářské práce je uspořádání teoretických fakt do souvislého textu prostřednictvím mnou nastudované literatury. V praktické části je zpracováno dotazníkové šetření, které bylo aplikováno ve vybraném podniku.

V první kapitole je mým cílem nastínit sociální politiku jako celek z teoretického hlediska, a to považuji za základní stavební kámen mé bakalářské práce. V kapitole druhé rozšiřuji tyto poznatky o konkrétní, z mého pohledu hlavní, oblasti sociální politiky. Tyto dvě kapitoly shrnuje teoretická část.

Praktická část je postavena na mnou vytvořeném dotazníku, který má za úkol analyzovat všeobecný pohled zaměstnanců vybrané firmy na sociální politiku. Převážnou část otázek budu směřovat k problematice důchodového pojištění. Odpovědi respondentů budou zpracovány v přehledných tabulkách a grafech s následným slovním komentářem. Poslední kapitola této práce se zabývá celkovou interpretací a vyhodnocení zjištěných dat.

1 Sociální politika státu

V první kapitole mé práce bych nejdříve stručně mluvila o vzniku sociální politiky. Dále se zaměřím na vymezení pojmu „sociální politika“ a některá pojetí. Na konci této kapitoly píší o funkcích a nástrojích sociální politiky.

Dle Krebse a kolektivu (2005) je problematika sociální politiky nedílnou součástí života každého jedince, jak ve vyspělých zemích, tak i v zemích, které jsou méně rozvinuté, ba i dokonce zaostalé. Méně vyspělé země si začínají uvědomovat, že správným krokem k dosažení moderní společnosti je, aby lidé byli vzdělaní, kultivovaní a hlavně spokojení. S postupem času si stále více uvědomujeme, že úloha lidského činitele ve společenském rozvoji stále sílí, a proto je nutné, aby sociální politika byla rozvíjena podle potřeb dané země. Aby zde byly nastaveny ty správné programy pro určité skupiny lidí, které povedou ke spokojenosti a prosperitě každého jedince, čímž dosáhneme vytoužené kultivace společnosti a rozvoje země. Není se čemu divit, když zájem o sociálně politická témata sílí. Touto oblastí se již nezabývají pouze sociálně-političtí odborníci, zájem roste i u odborníků odlišných profesí a dokonce i u laické veřejnosti, která se chce zapojit a být v této oblasti co nejvíce informovaná.

1.1 Vznik sociální politiky

Žižková (2005) uvádí, že na počátku lidské civilizace se dá hovořit o vzájemné pomoci především v rodinných kruzích. Ve středověku se tato pomoc v některých státech rozvinula i dále. Přidělovala se půda válečným vysloužilcům, poskytovala se pomoc vdovám a sirotkům, kteří ztratili své muže a otce ve válce nebo jídlo pro chudé. V některých státech existovala pomoc pro zdravotně postižené. Péče o chudé byla nahodilá a neorganizovaná. Tuto péči zajišťovala šlechta či církve a v 15. století je zaznamenána i účast obcí pomocí církevních sbírek. Z historie je zaznamenán i první případ určité formy daní, které měly sloužit jako pomoc pro chudé. Stalo se tak v 17. století v Anglii, kdy bohatí museli platit určité příspěvky, které byly určeny chudým a opuštěným.

V 19. století jsou zakládány domovy pro osoby bez práce např. v Anglii a Francii. V této době také stát začal usilovat i o zákony vztahující se k práci. Například v roce 1802 byl v Anglii vydán zákon na ochranu práce. Tento zákon zakazoval práci dětí v noci a práci dětí delší než 12 hodin. Postupně podobné zákony byly přijímány i

v dalších zemích Evropy. Ke konci 19. století úloha státu roste a vytváří tak základy státní sociální politiky.

1.2 Vymezení pojmu „sociální politika“

S termínem „sociální politika“ se setkáváme v každodenním životě, a proto si myslíme, že tento termín velmi dobře známe a rozumíme mu. Opak je však pravdou. Jelikož chápání sociální politiky se může lišit, je velmi obtížné definovat přesný význam. Sociální politika tímto není jednoznačně vymežitelná. Dle Krebse a kolektivu (2005) se sociální politika orientuje k člověku, k rozvoji a kultivaci jeho životních podmínek, dispozic, k rozvoji jeho osobnosti a kvality života.

Tomeš (2010) tvrdí, že za sociální politiku nemůžeme označovat nahodilou solidaritu. Vzhledem k tomu, že za sociální politiku je považována nepřerušovaná a cílevědomá činnost veřejných i soukromých subjektů, nahodilá, občasná a nesystémová pomoc tak není sociální politika, nýbrž pouze příležitostná dobročinnost.

1.3 Pojetí sociální politiky

Existují poměrně různá pojetí sociální politiky. Ve své práci uvádím pojetí sociální politiky podle toho, jaký přístup volí sama sociální politika k řešení svých problémů, kde jsou rozlišovány dva typy sociální politiky podle Žižkové (1995). Jde o:

- ✓ *aktivní sociální politiku*, někdy též nazývanou perspektivní, která se snaží předcházet vzniku sociálních problémů. Jde tedy o prevenci. Té se snaží dosáhnout změnami a úpravami sociálního systému a pravidel fungování nebo přijímání opatření, které vytvářejí předpoklady pro účinné řešení možných následků.
- ✓ *pasivní sociální politiku*, neboli retrospektivní, která se zabývá řešením již vzniklých sociálních problémů.

1.4 Cíle sociální politiky

Žižková (1995) dále uvádí cíle sociální politiky jako chtěné stavy sociálního systému v budoucnosti. Jsou to: rozvoj člověka, způsob jeho života, jeho dispozic a tvůrčích sil. K dosažení těchto obecných cílů se používají obecné principy a také konkrétní opatření jednotlivých sociálních politik.

Podle Krebse a kolektivu (2005) je základním cílem sociální politiky vytvoření odpovídajících podmínek života člověka, které jsou považovány za důstojné pro 21. století a také zajištění rovných příležitostí pro všechny. Za rovné příležitosti se označuje schopnost zajistit rovný přístup ke vzdělání, ke zdravotní péči, k pracovním příležitostem, k možnostem získat přiměřené bydlení a znamená také zajistit a garantovat dostatečný minimální příjem.

1.5 Principy sociální politiky

Mezi principy, které jsou všeobecné pro sociální politiku a pomocí nichž se dosahuje vytyčených cílů, patří:

- sociální spravedlnosti
- sociální solidarity
- subsidiarity
- participace

Tyto principy jsou považovány za typické, určující a nejvýznamnější.

1.5.1 Princip sociální spravedlnosti

Vojtěch Krebs a kolektiv (2005) cituje Macka (1925) v tom smyslu, že existují tři zásady sociální spravedlnosti a to: každému stejně, každému podle jeho potřeb a každému podle jeho zásluhy. V praxi to, ale funguje trochu složitěji. Rozhodnutí pro jednu zásadu znamená často námitky proti druhým nebo je zcela vyvracejí. Autor dále uvádí, že při výběru zásad je třeba nechat se vést ještě jednou zásadou - „zásadou života“. Můžeme říci, že je to rozvoj, prosperita a prospěch jedinců.

1.5.2 Princip sociální solidarity

Základem fungování principu sociální solidarity je spolupráce mezi lidmi. Člověk je sociální (společenská) bytost, a tak je v jisté míře závislý i na ostatních. Solidární člověk „ovládá“ lidské porozumění, vzájemnou soudržnost a odpovědnost. Jde o sjednocení zájmů na základě svobodné vůle lidí a jejich ochoty brát v potaz zájmy svého okolí.

Sociální solidaritu můžeme dělit podle toho, kdo ji organizuje. O solidaritě mezinárodní se dá hovořit v případě, kdy se jedná o aktivity světových organizací, např.: ES, WHO, RE, ILO apod. Oproti tomu u solidarity celostátní se jedná o širší celospolečenskou solidaritu organizovanou státem. Dále je tu solidarita místní či

regionální, která se zaměřuje na solidaritu užších sociálních skupin a solidarita jednotlivců a rodin (Krebs a kolektiv, 2005).

1.5.3 Princip subsidiarity

Člověk nežije v izolaci, ale vždy je součástí nějakého celku s určitými vztahy a vazbami. Proto jsou lidé na sobě vzájemně závislí. Zakládají se společenství jako je rodina, různá sdružení, obce apod. Díky těmto vzájemným závislostem mají lidé vůči sobě vzájemnou odpovědnost, solidaritu a také tedy určitou mravní povinnost pomoci si.

Princip subsidiarity funguje tak, že nejdříve je člověk povinen pomoci sám sobě. V případě, že to není možné, přichází na řadu rodina, která vypomůže svými silami. Pokud ani rodina není schopná pomoci, přichází na „scénu“ jiná společenství a teprve na posledním místě se člověk opírá o stát.

Ovšem lidé by tuto pomoc neměli neustále využívat, či dokonce zneužívat. Předpokládá se, že člověk se poučí ze svých chyb a určitou výchovou převezme odpovědnost k sobě samému a zároveň i ke svému okolí.

1.5.4 Princip participace

Dle Žižkové (1995) je princip participace založen na skutečnosti, že lidé by měli mít možnost podílet se na tom, co bezprostředně ovlivňuje jejich život (zdraví, zajištění v nemoci, ve stáří atd.).

Bez této participace (spoluúčasti) lidí na sociálně politických opatřeních, je efektivnost těchto kroků omezená a někdy i bezvýsledná. Člověk již tedy není jen pozorovatel činností převážně státu na sociálně politických opatřeních, ale sám se stává z části jejich tvůrcem a spolurozhoduje nad jejich realizací. Takto funguje princip participace.

Ovšem předpokladem pro participaci lidí na těchto opatřeních vyžaduje, aby lidé byli vzdělaní, předpokládá se, že mají dobrou znalost dané problematiky, uvědomují si svá práva a povinnosti a jsou připraveni pro odpovědné sociální jednání. Proto princip participace se uplatňuje ve vyspělých zemích.

V sociální politice se vyskytují i jiné principy např. princip universality, adekvátnosti, komplexnosti, garance apod.

1.6 Objekty a subjekty sociální politiky

Dále bych ve své práci vysvětlila, kdo je objektem a subjektem, tedy „aktéři“ sociální politiky.

Dle Krebse a kolektivu (2005) můžeme v širším pojetí říci, že objekty sociální politiky jsou jednotlivci, rodiny a skupiny lidí. V obecné míře všichni, pro které jsou určeny opatření sociální politiky a mají z ní užitek.

1.6.1 Objekty sociální politiky

Jedinec může mít jako objekt v sociální politice více rolí. Může působit jako účastník systému, do kterého se přihlásil a je tak členem, zaměstnancem či do systému pouze přispívá. Nebo je objektem sociální politiky pro jeho potřebu, kterou má sociální systém uspokojit či pro jeho ochranu (bezpečnost práce, pracovní podmínky apod.)

Tomeš (2010) uvádí, že již po druhé světové válce OSN uznalo rodinu za základní společenskou jednotku, pro kterou je nutno zajistit veřejnou ochranu a pomoc. Veřejná podpora rodiny prostřednictvím sociální politiky může mít podobu rodinných dávek, daňových opatření, podporou na bydlení a služeb pro rodiny s dětmi, dávky novomanželům apod. Výše podpory pro rodinu se může měnit například v závislosti na tom, jestli rodina pečuje o invalidy z mládeži. I tato sociální politika bere v potaz. Existuje i alimentární povinnost, kterou mají rodiče nezletilých dětí, kteří si ještě samy nevydělávají. Tato povinnost se uplatňuje ve všech evropských zemích. Veřejná sociální politika zpřístupňuje pro rodinu např. zdravotní a vzdělávací služby.

Pro občany dalších skupin jako objektů sociální politiky se přiznává sociální pomoc podle potřeby. Pomoc je tak přiznávána podle potřebnosti či druhem potřeby u nízkopříjmových či bezpříjmových skupin. Velikost potřeby se tedy udává podle velikosti příjmů nebo majetku. Jako druh potřeby můžeme označit bezmocnost, invaliditu, osiření apod.

1.6.2 Subjekty sociální politiky

K subjektům sociální politiky podle Krebse a kolektivu (2005) patří:

A) Státní subjekty

- Stát a jeho orgány – významnou roli zde hraje parlament, který vytváří a schvaluje legislativní opatření. Vláda a správní orgány státu mají odpovědnost za uskutečňování sociální politiky.

B) Nestátní subjekty

- Zaměstnavatelé a firmy – mají povinnost zabezpečovat opatření určená státem a státními orgány. Dále zabezpečují tzv. „dobrovolná“ opatření.
- Zaměstnavatelské, zaměstnanecké a odborové orgány
- Regiony, místní komunity, obce, jejich orgány a instituce
- Církev
- Občané, rodiny, domácnosti

V současné době je v ČR snaha o posílení úlohy nestátních a netržních subjektů v sociální politice. Děje se tak proto, aby občané aktivně spolupracovali na řešení sociálních problémů prostřednictvím nestátních institucí, které jsou často informovanější a vzdělanější ve věci problému, než státní instituce. A zároveň vstupem občanů do sociální politiky se zabraňuje dominantnosti státu v této oblasti a snižují se tak i nároky na státní rozpočet. Fungování nestátních institucí bývá úspornější a účinnější.

1.7 Funkce sociální politiky

Mezi základní funkce sociální politiky, které jsou nejčastěji uváděny, patří funkce:

- a) **Ochranná funkce** – jedná se o zmenšení či úplné odstranění důsledků, vzniklých určitou sociální událostí
- b) **Rozdělovací a přerozdělovací (redistribuční) funkce** – tato funkce řeší co, jak, komu, za co a podle čeho rozdělovat. Tato funkce však neslouží jen k rozdělování důchodů, ale také pro rozdělování životních šancí.
- c) **Homogenizační funkce** – myšlenkou této funkce je shoda v uspokojování základních životních potřeb (stejně šance vzdělávat se, pracovat, pečovat o zdraví)
- d) **Stimulační funkce** – tato funkce podporuje, podněcuje a vyvolává chtěné sociální chování jedinců a sociálních skupin k zamýšlenému vývoji sociálních a ekonomických procesů, jevů a vztahů
- e) **Preventivní funkce** – záměrem je zabránit nebo alespoň v co největší míře zmírnit nežádoucí sociální situace (poškození zdraví, nezaměstnanost, chudoba, kriminalita apod.) (Kresbs a kolektiv, 2005).

1.8 Nástroje sociální politiky

V této kapitole bych se ráda zaměřila na nástroje sociální politiky. Vzhledem k tomu, že záměry sociální politiky se v čase mění, nástroje se tak musí vyvíjet a zkvalitňovat, aby bylo těchto záměrů možno dosáhnout.

Různí autoři uvádějí různé nástroje sociální politiky. Důležité však je, aby respektovaly základní principy sociální politiky (viz kapitola 1.5). A pomocí nich se naplňovaly vytyčené cíle a funkce sociální politiky.

Potůček (1995) ve své publikaci uvádí tyto nástroje sociální politiky:

- **Právo** - patří sem právní normy jako základ pro uplatnění sociální politiky.
- **Ekonomické nástroje** – jsou to všechna opatření, která mají vliv na získávání a přerozdělování zdrojů tak, aby bylo dosaženo zamýšleného cíle.
- **Sociální programy** – jedná se o stanovení cílů a způsobů jak těchto cílů dosáhnout
- **Nátlakové akce** – používají se, pokud běžné kanály politického vlivu nejsou podle představ některých sociálních aktérů dostatečně účinné. Mezi nátlakové akce se řadí např. stávky, pouliční demonstrace apod.
- **Hromadné sdělovací prostředky** – patří sem vše, co ovlivňuje rozhodování a jednání lidí a institucí. Mohou to být výchovné programy, reklamy, články apod.
- **Organizační struktury**
- **Veřejné slyšení**

2. Hlavní oblasti sociální politiky

V této kapitole bych nejdříve vymezila pojmy sociální události, sociální zabezpečení a také členění sociálních událostí. V další části budu hovořit podrobněji o důležitých oblastech sociální politiky.

Sociální události jsou situace, kdy se jedinec dostane do tíživé životní situace. Tyto události jsou právem známé a je s nimi spojován vznik, změna nebo zánik práv a povinností (Krebs a kolektiv, 2005)

Členění sociálních událostí

V evropských zemích se člení sociální události do skupin, které jsou zabezpečovány sociálním právem. Jsou to skupiny související:

- Se zdravotním stavem (zdravotní péče, nemoc, invalidita, pracovní úraz, nemoci z povolání)
- S rodinou (zakládání rodiny, mateřství, výchova dětí v rodině, selhání rodiny a ztrátou živitele)
- S věkem (stářím i mládím)
- S nezaměstnaností
- S nepřizpůsobením a sociální dezintegrací

Není-li člověk ohrožen sociálním vyloučením, nejedná se o sociální událost.

Po druhé světové válce se státy na Mezinárodní konferenci práce v Ženevě dohodly na minimálním rozsahu sociální ochrany a v roce 1952 přijaly Úmluvu o sociálním zabezpečení, která stanovuje jako povinnou tuto sociální soustavu sociálního zabezpečení:

- Zdravotní péče
- Nemocenské dávky
- Dávky v nezaměstnanosti
- Dávky ve stáří
- Dávky při pracovním úrazu a nemoci z povolání
- Rodinné dávky
- Mateřské dávky

- Invalidní dávky
- Dávky pozůstalým

Výše uvedené sociální události by stát měl zabezpečit.

Tomeš (2010) také uvádí, že můžeme také rozlišovat dávky **krátkodobé**, mezi ně lze zařadit např. dávky v nemoci, nezaměstnanosti, mateřství, a dávky **dlouhodobé**, to jsou např. starobní, invalidní a pozůstalostní důchody.

Krebs a kolektiv (2005) odkazuje na Bělinu (1996) a říká něco v tom smyslu, že sociální zabezpečení je určité seskupení institucí, zařízení a opatření, pomocí nichž se preventivně předchází, zmírňuje se či úplně odstraňuje sociální vyloučení občanů.

Sociální zabezpečení je upraveno zákonem č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení ve znění pozdějších předpisů a obsahuje informace jak o nemocenském, tak o důchodovém pojištění. [22]

Mezi orgány sociálního zabezpečení podle Galvase a Gregorové (2000) lze řadit:

- Ministerstvo práce a sociální věci
- Česká správa sociálního zabezpečení
- Okresní správa sociálního zabezpečení
- Ministerstvo vnitra
- Ministerstvo obrany
- Ministerstvo spravedlnosti

Přehled institucí poskytující informace v oblasti sociálního zabezpečení můžeme vidět v následující tabulce.

Tabulka 1 - Přehled institucí poskytující informace v oblasti sociálního

Instituce	Sociální situace
Úřady práce	Zaměstnanost a státní dávky (podpory v nezaměstnanosti, rodičovský příspěvek, přídavky na děti, porodné, pohřebné atd.)
Obecní úřady	Sociální pomoc (životní minimum)
Zdravotní pojišťovny	Zdravotní pojištění
Finanční úřady a daňoví poradci	Daň z příjmů fyzických osob

Zdroj: Odbor 32. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. 10. 7. 2010 [cit. 2011-04-05]. Sociální pojištění. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/1349>>. - vlastní úprava

System státního sociálního zabezpečení můžeme podle Ministerstva práce a sociálních věcí členit na tři části:

- **Sociální pojištění**
 - nemocenské pojištění (upraveno zákonem č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění)
 - základní důchodové pojištění (upraveno zákonem č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění)
- **Státní sociální podpora** (upraveno zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře
 - obsahuje například přídavek na dítě, rodičovský příspěvek, sociální příplatek, příspěvek na bydlení, porodné, pohřebné a dávky péstounské péče
- **Pomoc v hmotné nouzi** (upraveno zákonem č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi)
 - tato pomoc je určena osobám s nedostatečnými příjmy, ačkoliv vyvíjejí aktivní snahu v zajištění svých základních potřeb
 - stát poskytuje příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení či mimořádnou okamžitou pomoc. [21]

2.2 Zdraví

Tomeš (2010) uvádí, že potřeba státní regulace ochrany zdraví lidí vznikla již ve středověku, kdy epidemie a pandemie moru a neštovic zabíjely miliony lidí. Začaly se tedy rozvíjet hygienické služby. Budovala se kanalizace, odpady byly likvidovány,

čistila se města, byl huben hmyz, krysy a potkani, kteří jsou označováni za přenašeče těchto nemocí.

Postupně se ochrana zdraví obyvatelstva vyvinula v komplexní systém, který je třeba dodržovat. V dnešní době obsahuje zejména ochranu proti infekčním onemocněním, před přenosem nemocí ze zvířat na člověka, otravou a onemocněním z potravin, vody, životního prostředí před znečištěním, preventivními prohlídkami. Dodržování těchto prevencí je zajištěno legislativami.

Poruchy zdraví (nemoc, úraz, invalidita) patří mezi historicky nejstarší sociální události v Evropě, se kterými byla společnost ochotna se zabývat. Za „spouštěcí body“ můžeme považovat morovou epidemii ve 14. – 17. století, války a obavy z následků zchudnutí. V 19. století s rozvojem dělnických pozic vznikla myšlenka povinného dělnického pojištění, vzhledem k tomu, že dělníci byli ohroženi úrazem a nemocí.

Vzhledem k tomu, že zdraví je hlavním faktorem pro výdělečnou činnost, zdravotní péče musí být dostupná všem v místě a čase potřeby v nejvyšší kvalitě a musí odpovídat finančním možnostem pacientů.

O sociální události můžeme hovořit, je-li nedostupná ochrana veřejného zdraví a individuální zdravotní péče. V případě:

- **nemoci** vzniká sociální událost v okamžiku, kdy člověk nemůže zabránit poruše svého zdraví, nebo nemá dost vlastních sil a zdrojů, aby tuto poruchu odstranil, léčil a rehabilitoval se. Jedinec potřebuje pomoc jiné osoby, peněžní pomoc nebo institucionální pomoc
- **invalidity** je sociální událost vždy, protože trvale nebo dlouhodobě znevýhodňuje člověka ve standardních situacích
- **pracovního úrazu** vzniká nárok na kompenzaci škody na zdraví a majetku zaměstnance zaměstnavatelem, který nese odpovědnost za bezpečné pracoviště.

Aby se zabránilo úrazům zaměstnanců při pracovním výkonu, stát reguluje povinnosti zaměstnance i zaměstnavatele. Nedodržování a porušení pravidel bezpečnosti práce se stíhá. Povinnost zabezpečit zdraví neohrožitelné prostředí práce nese zaměstnavatel např. poskytnutím osobních ochranných pomůcek. V ČR jsou podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci zajišťovány Zákoníkem práce č.

262/2006 Sb. v platném znění, zákonem č 309/2006 Sb. o zajištění dalších podmínek BOZP a dalšími zákony, vyhláškami a nařízeními vlády.

Zdravotní politika zajišťuje ochranu veřejného zdraví (zdraví populace) a péči o individuální zdraví občanů. I neziskové organizace se do určité míry zabývají touto problematikou např. organizace Červeného kříže a Červeného pŕlměsíce.

Vzhledem k tomu, že náklady při zdravotní péči jednotlivých občanů zpravidla přesahují jejich finanční možnosti, pečuje o zdraví lidí stát organizováním:

- prevence
- terapie
- rehabilitace nebo regenerace
- reintegrac

2.2.1 Financování zdravotní péče

Tomeš (2010) tvrdí, že z historického hlediska byla zdravotní péče záležitostí pouze rodiny. Stát finančně zajišťoval pouze ochranu obyvatelstva jako celku. V dnešní Evropě je individuální zdravotní péče financována veřejnoprávním zdravotním nebo nemocenským pojištěním nebo v některých zemích soukromými zdravotními pojišťovnami.

2.2.2 Nemocenské pojištění

Nemocenské pojištění je určeno pro výdělečně činné osoby, které jsou ohroženy ztrátou příjmů kvůli krátkodobým následkům vzniklých sociální událostí (dočasná pracovní neschopnost – nemoc, karanténa, ošetřování člena rodiny, těhotenství a mateřství, péče o dítě). Takto ohrožení lidé mají při nemocenském pojištění nárok na peněžité dávky.

Nemocenské pojištění je upraveno **zákonem č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění**, ve znění pozdějších předpisů.

Výše pojistného je stanovena procentní sazbou z vyměřovacího základu zjištěného po tomto převedení za rozhodné období. Veškerou odpovědnost za stanovení správné výše pojistného a za jeho včasný odvod nese zaměstnavatel.

Rozlišujeme čtyři peněžní dávky v systému nemocenského pojištění, které se počítají různými způsoby z vyměřovacího základu. Jsou to:

- ❖ *nemocenské*
- ❖ *peněžitá pomoc v mateřství*
- ❖ *ošetřovné*
- ❖ *vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství*

Všechny tyto dávky jsou hrazeny ze státního rozpočtu a vyplácí je Okresní správa sociálního zabezpečení (OSSZ). [20]

Tabulka 2 - Sazby pojistného na nemocenské pojištění

	sazba	poznámka
Zaměstnavatel	2,3%	z vyměřovacího základu
Zaměstnanec	6,5%	pro odvod pojistného a příspěvku zaměstnavatelem (zaměstnanec není plátce pojistného na nemocenské pojištění)
OSVČ a zahraniční zaměstnanec	2,3%	z vyměřovacího základu (měsíčního základu)

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2011-03-03]. Nemocenské pojištění. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/7>>. - vlastní úprava

2.3 Stáří

Jako první pokusy o zabezpečení se ve stáří lidé používali klasické spoření, kdy si každý sám šetřil na dobu důchodu. Ovšem po první světové válce, kdy vlivem krize úspory ztrácely na hodnotě inflací, se toto řešení jevílo jako bezúčelné. Lidé ze svých úspor nevyžili. Pro řešení tohoto problému byl použit povinný veřejnoprávní systém, kdy příjmy se ihned vyplácely na důchody. Se zvyšujícím se stárnutím obyvatelstva přibývalo lidí v důchodovém věku, a tak se opět muselo hledat řešení nové. Proto je nutné tyto systémy obnovovat a utvářet je do vyhovující formy, aby bylo nastoleno rovnováhy příjmů a výdajů. Dnes se vlastní spoření používá jen jako doplňkový příjem v důchodovém věku.

Podle Tomeše (2010) jsou stanoveny pro vznik nároku na starobní důchod obecné a zvláštní podmínky. Za obecnou podmínku je považována registra – příslušnost

k soustavě a zvláštní podmínky jsou zpravidla: dosažení předepsaného věku – důchodového věku, doba příslušnosti k soustavě – doba pojištění a placení pojistného.

2.3.1 Důchodové pojištění ČR

Důchodové pojištění je upraveno **zákonem č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění**

Důchodový systém České republiky se skládá z třech tzv. pilířů:

- **povinného základního důchodového pojištění** – toto pojištění funguje v rámci sociálního pojištění na principu solidarity mezi generacemi
- **dobrovolné penzijní připojištění** – jsou organizovány v podnicích pro zaměstnance, ve skupinách, které spojuje například společná profese nebo v jiných skupinách za tímto účelem vytvořených
- **individuální pojištění či spoření** – tento pilíř je založen na vlastní iniciativě lidí [11], [19]

Dávky základního důchodového pojištění jsou:

- starobní
- invalidní
- vdovský a vdovecký
- sirotčí

Samotný důchod se skládá ze základní výměry a z procentní výměry.

O nároku na důchody, jejich výši a výplatě rozhoduje **Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ)**. Pro příslušníky ozbrojených sil plní povinnosti orgány sociálního zabezpečení ministerstva vnitra, obrany a spravedlnosti. [19]

V dnešní době je aktuální problém důchodová reforma. Současná vláda připravuje návrh nového systému důchodového pojištění, ve kterém by došlo k částečnému přechodu na dobrovolné financování. Spekuluje se však, jestli tato reforma je potřebná.

Barr (1994) se domnívá, že důchodová reforma v budoucnu je nevyhnutelná. Neplatí tak, však jen pro ČR, ale pro celou střední a západní Evropu. Jako důvody zde uvádí demografické změny, vzhledem ke stárnutí obyvatelstva, socioekonomické změny a dále měnící se podmínky na trhu práce.

2.4 Rodina

Jak uvádí Tomeš (2010), nejstarší formou pomoci byla péče o sirotky a opuštěné děti. Již ve středověku pečovala o sirotky církve a později obce zakládaly sirotčince.

Stát se snaží podporovat rodiny různými způsoby podle toho, jak na tom rodina sociálně je. Poskytuje sociální služby (sociální poradenství, služby sociální péče, služby sociální prevence) jednotlivým členům rodiny a rodině jako celku v případech, kde hrozí sociální vyloučení.

Pro podpoření již fungující rodiny preventivně a podpůrně pomáhá v partnerském a manželském soužití a rodičovství, podporuje rodiny, které pečují o děti a usnadňuje řešit otázku synchronizace práce a rodiny.

Jako poslední činnost, kterou stát v rámci rodiny provádí je sociálně-právní ochrana dětí. [21]

2.4.1 Mateřství a rodičovství

Mateřství a rodičovství je dle Tomeše (2001) přirozená fáze v životě ženy i muže (v případě rodičovství). Z tohoto důvodu je potřebné, aby stát zohledňoval tyto situace a stanovil pravidla, která nepovedou ke znevýhodnění rodičů.

Mezi základní sociální události v mateřství patří: náklady na zdravotní péči, ztráta výdělku zapříčiněná pracovním volnem, zvýšené náklady vyvolané potřebou rodiny adaptovat se na nového člena.

V rámci pracovního vztahu existuje v ČR řada opatření pro zvýšenou ochranu a zvýhodnění žen a mužů, kteří jsou v pozici rodičů v souvislosti s těhotenstvím, porodem a péčí o dítě.

Ve vysoké fázi těhotenství a po porodu se ženě poskytuje tzv. mateřská dovolená, kdy je omluvena z pracovního výkonu a zároveň má nárok na peněžitou pomoc v mateřství. Mateřská dovolená je poskytována zaměstnankyni v souvislosti s porodem a péčí o dítě po dobu 28 týdnů, v případě narození dvou a více dětí má žena nárok na 37 týdnů mateřské dovolené [21].

Tomeš (2001) dále uvádí, že při narození dítěte se poskytuje buď periodická (opakovaná) nebo jednorázová dávka. V ČR se od roku 1953 poskytuje jednorázová peněžní dávka – porodné.

V některých zemích je za rodinu považováno složení manželský pár a děti, proto nárok na dávky rodinám mají pouze rodiny, kde jsou partneři řádně oddáni. Existuje více zemí, kde manželství nehraje roli při početí potomka a stát do neúplných rodin vynakládá více prostředků.

S rovnoprávností žen a mužů existuje možnost čerpání rodičovské dovolené, nejen žen, ale i mužů, která je zpravidla do 3-4 let věku (v ČR do 3 let věku dítěte). S výjimkou šestinedělí, které je zaměřeno na ochranu zdraví matky. V rodičovské dovolené zpravidla jeden z rodičů nepracuje a má tak nárok na dávku sociálního zabezpečení. Matce je poskytována hned po mateřské dovolené a otcí od narození dítěte.

S příchodem nového člena do rodiny vznikají i vyšší náklady na péči a výchovu dětí, proto stát může poskytovat rodinné dávky a daňové úlevy.

Další státní příspěvky jsou poskytovány rodinám, které se starají o tělesně či psychicky postiženého člena.

U novomanželů vzniká nejčastěji sociální událost, kdy stát podporuje páry v pořízení důstojného bydlení.

Důležitou ochranou, kterou stát poskytuje je také ochrana dětí, mládeže a žen například při týrání, zneužívání a zanedbávání. Správný vývoj dítěte převážně ovlivňuje způsob zacházení. Bohužel i v současné době jsou děti na celém světě poškozovány. Matoušek (2005) ve své práci uvádí tyto typy poškozování:

- tělesné týrání
- sexuální zneužívání
- zanedbávání
- emoční týrání

Podle Tomeše (2010) je v případě selhání rodiny v péči o dítě poskytována náhradní péče (adopce, svěření do pěstounské péče, poručenské, opatrovnické nebo jiné podobné péče, umístění do simulované rodinné péče).

2.5 Zaměstnanost

Řešení složité situace lidí v nezaměstnanosti se začala vyvíjet v 19. století, kdy byly zakládány odborářské fondy sloužící k podpoře nezaměstnaných. Při hledání

zaměstnání byly nápomocny úřady práce, jejichž služby jsou rozvíjeny až k dnešním úřadům práce.

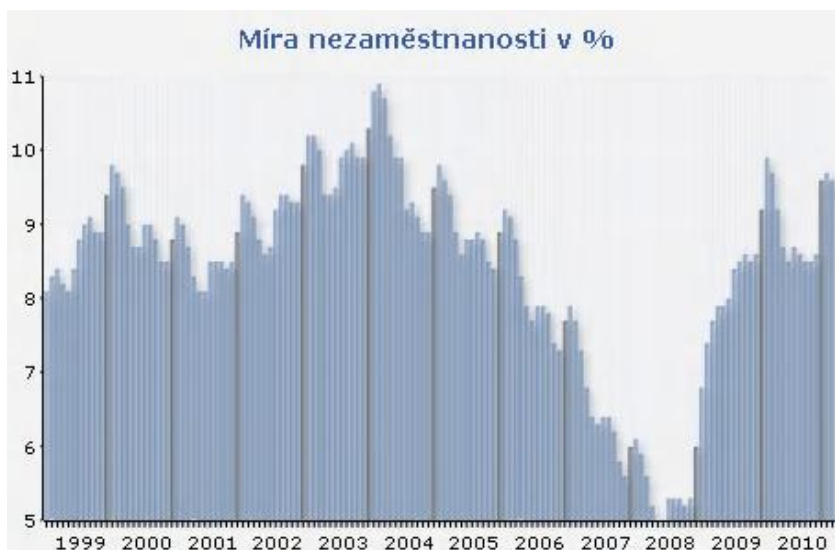
Výrazný nárůst nezaměstnanosti pocítila společnost po první světové válce, kdy se vojáci i zaměstnanci zbrojního průmyslu ocitli bez práce. Obce na tuto situaci nebyly připravené a vznikla tak první vlna masové nezaměstnanosti. Další náraz nezaměstnanosti vznikl v roce 1929 při světové krizi. Státy tak byly nuceny reformovat své soustavy a zvyšovaly sociální ochranu lidí při nezaměstnanosti. Po druhé světové válce se opět vyskytla masová nezaměstnanost. Státy však již byly připravené.

Být nezaměstnaný neznámá vznik sociální události, ta vzniká až jako důsledek nezaměstnanosti (nedostatek zdrojů obživy a neuplatnění se na trhu práce). Stát v těchto případech zpravidla poskytuje dávky v nezaměstnanosti, zaměstnání aktivní politikou zaměstnanosti, pomoc při přípravě na nové zaměstnání.

Problematika nezaměstnanosti je upravena v zákoně č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti ve znění pozdějších předpisů.

Z následujícího grafu můžeme vidět vývoj nezaměstnanosti od roku 1999 do února roku 2011. Nejvýraznější změna je vidět po roce 2008, kdy nezaměstnanost prudce stoupá pravděpodobně vlivem finanční krize.

Graf 1 - Míra nezaměstnanosti v %

Zdroje: Kurzy.cz [online]. © 2000 - 2011 Kurzy.cz [cit. 2011-04-06]. Nezaměstnanost v ČR, vývoj, rok 2011. Dostupné z WWW: <<http://www.kurzy.cz/makroekonomika/nezamestnanost/>>.

Tomeš (2010) uvádí, že nezaměstnanost můžeme rozlišovat podle toho, zdali jde o aktivní přístup či pasivní. O aktivní přístup, ten, o kterém budu hovořit, se jedná, pokud člověk chce být zaměstnán, je schopný pracovního výkonu a hlásí se o práci na úřadu práce. Úřad práce pracuje jako zprostředkovatel zaměstnání lidem, kteří jsou aktuálně nezaměstnaní. Především absolventi škol, lidé s nižším vzděláním, v nelehké zdravotní či sociální situaci, kteří mají problém s hledáním práce. [26]

Úřad práce pro občany poskytuje:

- informační služby v oblasti pracovních příležitostí, zejména informace o
 - volných pracovních místech v České republice a zemích EU
 - situaci na trhu práce v České republice a zemích EU
 - podmínkách zaměstnávání v zahraničí
 - možnostech dalšího vzdělávání
- poradenské služby pro
 - volbu povolání
 - volbu rekvalifikace
 - zprostředkování vhodného zaměstnání

Úřad pro uchazeče o zaměstnání:

- poskytuje služby spojené se zprostředkováním vhodného zaměstnání
- vyplácí podporu v nezaměstnanosti a podporu při rekvalifikaci
- může zabezpečit rekvalifikaci, vyžaduje-li to jejich uplatnění na trhu práce
- může poskytnout příspěvek na zřízení společensky účelného pracovního místa za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti

Úřad práce však poskytuje mnohem více služeb, například i pro zaměstnavatele, cizincům uděluje povolení k zaměstnání, pomáhá osobám zdravotně postiženým ke zlepšení jejich pracovních možností apod. [13]

Podle Mareše (2002) je jeden z hlavních důvodů, proč nezaměstnaní vyhledávají sociální pomoc, nedostatek finančních prostředků na krytí svých základních potřeb. Sociální pracovníci mohou nezaměstnaným vypomoci například prověřením, zda-li osoba bez práce čerpá opravdu všechny dávky, na které má nárok, mohou zprostředkovat pomoc i od charitativních organizací, radí v problematice organizace rodinných rozpočtů a mnoho dalších činností.

V současné době je zde řada problémů při získávání práce. Z mého pohledu studenta je pro mne aktuální ta situace, kdy bude problematické získat zaměstnání, bez odpovídající praxe. Ovšem existují i další problémy např. stáří lidí, kvůli kterému nemohou najít práci apod. Dostáváme se tedy k „začarovanému kruhu“, jehož řešení není jednoduché. Existují však instituce, zabývající se těmito problémy a snažící se pomoci.

3. Dotazníkové šetření ve vybraném podniku

3.1 Cíl výzkumu

Cílem mnou vytvořeného dotazníku bylo zjištění názorů mezi představiteli určité (dělnické) profese na některé základní otázky sociální politiky a také na jejich současné mínění budoucí situace v oblasti důchodů, převážně k důchodové reformě.

3.2 Charakteristika sledovaného vzorku

Výzkum byl realizován v podniku zabývající se strojírenskou výrobou. Jedná se o společnost s ručením omezeným, sídlící ve východočeském kraji. Počet zaměstnanců se mění v závislosti na počtu zakázek, které jsou spjaty s vývojem ekonomické situace. V současné době podnik zaměstnává kolem 50 – 60 lidí.

3.3 Postup při získávání výsledků

Pro získání výsledků jsem zvolila formu dotazníků. Každý dotazník obsahuje 14 uzavřených otázek, které mají vždy pouze jednu možnost výběru z nabízených variant, z nichž 3 poslední otázky se týkají údajů o osobě – tedy pohlaví, věk a nejvyšší dosažené vzdělání. Dotazník je přiložen v příloze č. 2.

Na otázky odpovídali zaměstnanci pracující v dělnických profesích. Celkem plně vyplněných dotazníků bylo 48, což představuje prakticky všechny zaměstnance pracující v dílnách.

3.3 Postup při zpracování výsledků

Výsledky z dotazníkového šetření jsou vyhodnoceny zvlášť podle otázek, které jsou rozděleny do subkapitol. Každá subkapitola obsahuje tabulku s výslednými údaji, která obsahuje počty osob shodující se na konkrétní odpovědi a také procentuální vyjádření. U otázek, které nemají jednoznačnou shodující se odpověď je vytvořena ještě komparace věkového rozdělení, která nám napoví, jak se staví k této problematice osoby do 35 let včetně a osoby nad 35 let.

Každá takto vyhodnocená otázka obsahuje závěrem slovní ohodnocení zjištěné situace. Závěrem obsahuje graf patřící k dané tabulce. Pro dobrou orientaci - sloupcový u rozšířené tabulky o věkové rozdělení a koláčový u prostého výčtu zodpovězených výsledků.

3.4 Zpracování získaných dat

3.4.1 Základní údaje o respondentech

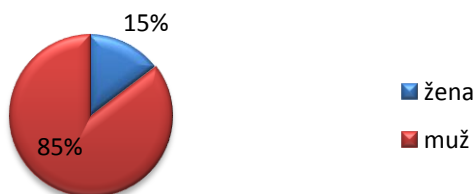
Jak již bylo řečeno, poslední tři otázky v dotazníku jsou věnovány údajům o osobách, kteří dotazník vyplňovali – tedy pohlaví, věk a vzdělání.

Tabulka 3 - Rozdělení respondentů podle pohlaví

Nabízené možnosti	Celkem	
	počet	%
Žena	7	15 %
Muž	41	85 %

Graf 2 - Rozdělení respondentů podle pohlaví

Pohlaví respondentů

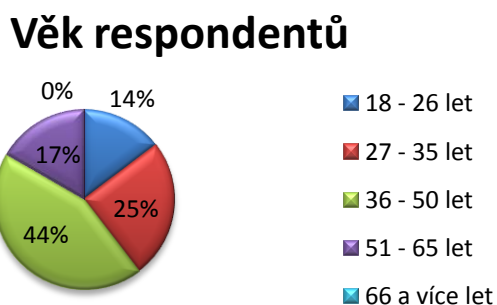

Vzhledem k tomu, že vybraný podnik je podnikem výrobním, většina prací vyžaduje fyzickou sílu. Tyto pozice nejsou moc populární mezi ženami, ale v tomto podniku se ve výrobní sféře najde početně malé zastoupení žen. Avšak početní převaha mužů oproti ženám je značná. Podle odpovědí můžeme říci, že 85 % zaměstnanců jsou muži a to v počtu 41, naopak 15 % respondentů jsou ženy, tj. 7 osob.

Tabulka 4 - Věkové rozdělení respondentů

Nabízené možnosti	Celkem	
	počet	%
18 – 26 let	7	14 %
27 – 35 let	12	25 %
36 – 50 let	21	44 %
51 – 65 let	8	17 %
66 a více let	0	0 %

Graf 3 - Věkové rozdělení respondentů

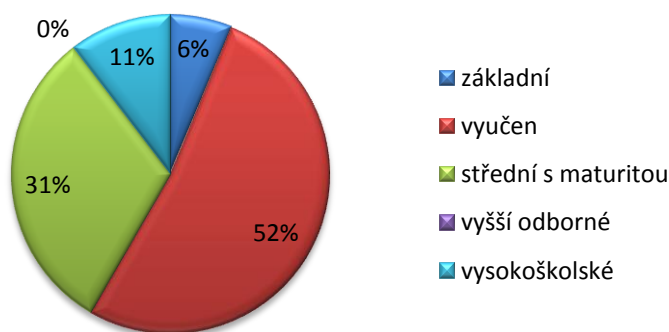
Ze 48 dotazovaných zaměstnanců bylo zjištěno, že až na důchodový věk (66 a více let), jsou v podniku zastoupeny všechny zvolené věkové skupiny. Největší počet zaměstnanců je v rozmezí 36 až 50 let a to 44 %. Hned poté je zde zaměstnáno 25 % lidí ve věku od 27 do 35 let. Nejméně pracovníků je ve věku od 18 do 26 let – 14 % a ve skupině od 51 do 65 let – 17 %.

Vezmeme-li v úvahu, že průměrný věk obyvatelů je kolem 41 let, je fakt, že v podniku převažuje skupina ve věku od 36 do 50 let, odpovídající.

Tabulka 5 - Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Nabízené možnosti	Celkem	
	počet	%
Základní	3	6 %
Vyučen	25	52 %
Střední s maturitou	15	31 %
Vyšší odborné	0	0 %
Vysokoškolské	5	11 %

Graf 4 - Nejvyšší dosažené vzdělání

Také na otázku o vzdělání převažuje, vzhledem k počtu dotázaných dělníků, nejvíce lidí, kteří jsou vyučeni – tedy 25 oslovených lidí – je to více než polovina dotázaných (52 %). Dále s 31 % jsou zastoupeni lidé se středním vzděláním s maturitou. Vysokou školu absolvovalo 5 dotázaných, je to tedy 11 %. Poslední zastoupenou skupinou jsou osoby se základním vzděláním a to 6 %.

3.4.2 Zájem o sociální politiku

Je zřejmé, že ve výrobním podniku nenajdeme žádné odborníky na témata sociální politiky. Navíc odpovědi mohou být víceméně subjektivní. Záměrem této otázky bylo zjistit, zda se respondenti z jejich pohledu orientují v sociální politice či nikoliv. Výsledky uvádím v následující tabulce.

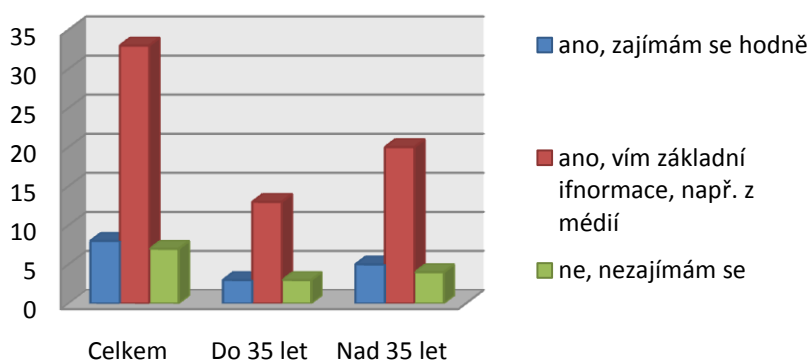
Tabulka 6 - Srovnání zájmu respondentů o témata sociální politiky

Nabízené možnosti	Celkem		Do 35 let		Nad 35 let	
	počet	%	počet	%	počet	%
Ano, zajímám se hodně	8	17 %	3	16 %	5	17 %
Ano, vím základní informace, např. z médií	33	69 %	13	68 %	20	69 %
Ne, nezajímám se	7	14 %	3	16 %	4	14 %

Na otázku *“Zajímáte se o témata sociální politiky?”* odpovědělo nejvíce lidí, že znají základní informace například z médií. Tato možnost odpovědi převažuje nad ostatními o velké procento. Zvolilo ji 33 lidí tedy 69 %. Téměř ve stejném počtu jsou dvě ostatní odpovědi. 8 lidí (17 %) se o témata sociální politiky zajímá hodně a 7 lidí (14 %) se nezajímá vůbec. Můžeme tedy usoudit, že až na malou část, respondenti chtějí znát informace a vědět o novinkách a jejich možnostech v této sféře. V jaké míře je už na jejich vlastním uvážení.

Dále bylo provedené generační srovnání mezi skupinami do 35 let včetně a nad 35 let. Z výsledků je patrné, že nezáleží na věku. Lidé se zajímají či nezajímají, navzdory tomu, jaký je jejich věk, stejně. Základní informace má z 19 osob do 35 let 13 lidí, tedy 68 %, z 29 osob nad 35 let 20 lidí (69 %). O témata sociální politiky se vůbec nezajímají 3 lidé (16 %) z mladé generace a 4 lidé (14 %) ze starší generace. Hodně se zajímají opět 3 osoby (16 %) do 35 let a 5 osob (17 %) nad 35 let.

Graf 5 - Srovnání zájmu respondentů o témata sociální politiky

3.4.3 Vládní zásah do sociální politiky

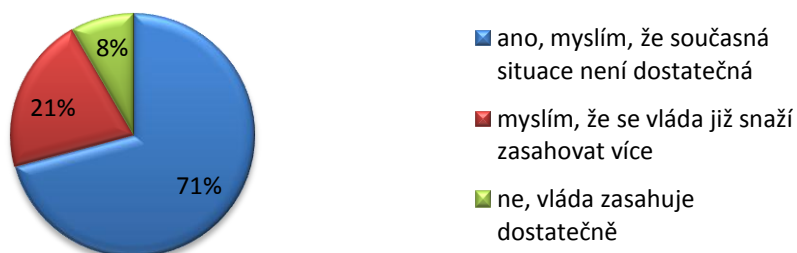
V této subkapitole budu hovořit o výsledcích výzkumu, zda jsou lidé spokojeni se současnou vládou v otázkách plánování, realizace a kontroly dodržování daných pravidel sociální politiky.

Tabulka 7 - Intervence vlády do sociální politiky

Nabízené možnosti	Celkem	
	počet	%
Ano, myslím, že současná situace není dostatečná	34	71 %
Myslím, že se vládá již snaží zasahovat více	10	21 %
Ne, vláda zasahuje dostatečně	4	8 %

Z tabulky č. 7 mohu konstatovat téměř jednoznačný výsledek. Z otázky *“Měla by současná vláda více zasahovat do problematiky sociální politiky?”* lze říci: podle zaměstnanců by se vláda měla více vměšovat do oblasti sociální politiky, protože pro občany situace není uspokojivá. Na tomto se shodlo 71 % lidí. Naopak 8 % zaměstnanců se domnívá, že další zásahy vlády nejsou potřeba. A 21 %, tedy 10 respondentů je toho názorů, že vláda již podniká kroky ke zlepšení situace.

Graf 6 - Intervence vlády do sociální politiky

3.4.4 Podmínky pro získání sociálních dávek

Cílem dotazníkové otázky: *“Myslíte si, že podmínky pro získání sociálních dávek jsou adekvátní?”*, bylo zjištění, zdali si občané myslí, že sociální dávky jsou rozdělovány spravedlivě a podle potřeby. Tyto odpovědi obsahuje Tabulka 8.

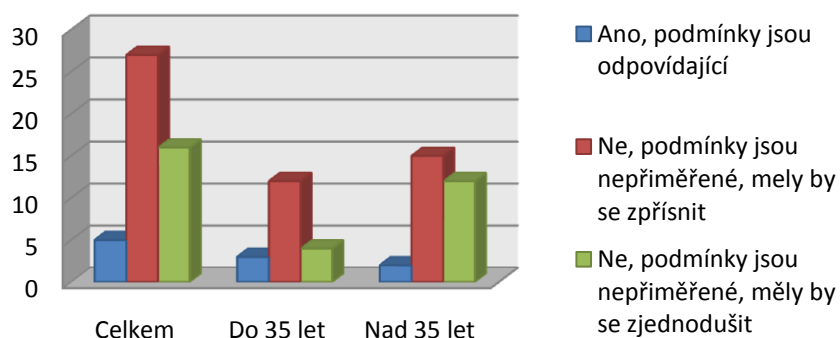
Tabulka 8 - Podmínky pro stanovení sociálních dávek

Nabízené možnosti	Celkem		Do 35 let		Nad 35 let	
	počet	%	počet	%	počet	%
Ano, podmínky jsou odpovídající	5	11 %	3	16 %	2	7 %
Ne, podmínky jsou nepřiměřené, měly by se zpřísnit	27	56 %	12	63 %	15	52 %
Ne, podmínky jsou nepřiměřené, měly by se zjednodušit	16	33 %	4	21 %	12	41 %

Z dotazovaných lidí je 56 % toho názoru, že podmínky pro získání sociálních dávek jsou nepřiměřené a měly by se zpřísnit. Z čehož lze soudit, že sociální dávky jsou lehce dosažitelné a mohou je získat i lidé, kteří mají i jiné možnosti, či jejich situace není natolik vážná. 33 % lidí je opačného názoru. Myslí si, že podmínky jsou také nepřiměřené, ale měly by se zjednodušit. Právo čerpat sociální dávky by mělo být snadněji dosažitelné. 11 % zaměstnanců se domnívá, že podmínky jsou nastaveny spravedlivě a nic by neměnili.

Tabulka 8 také obsahuje opět srovnání mezi věkovými skupinami do 35 let a nad 35 let. Podmínky jsou odpovídající pro 16 % ze skupiny do 35 let, naopak lidí ve věku nad 35 let je pouhých 7 % (2 osoby). U možnosti nepřiměřených podmínek s nabídnutým řešením – zpřísnění je to v obou skupinách téměř stejně – 63 % a 52 %. Změny však můžeme pozorovat u možnosti, kdy by se podmínky měly zjednodušit. Myslí si tak 21 % z věkově mladší skupiny, avšak ze skupiny starších občanů je to 41 %.

Graf 7 - Podmínky pro stanovení sociálních dávek

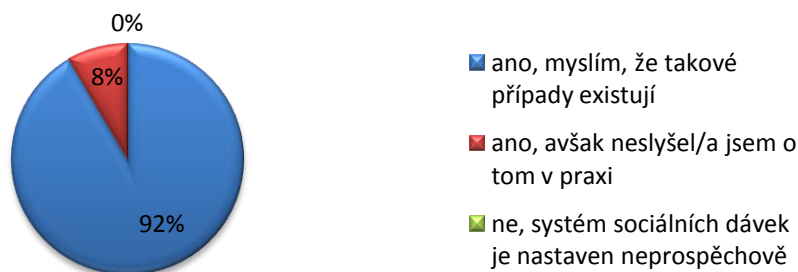
V této subkapitole také budu mluvit o další otázce “*Domníváte se, že nastavený systém sociální politiky – zvláště vyplácení sociálních dávek – je zneužitelné?*“. Více jak polovina dotázaných, jak bylo zjištěno z Tabulky 8, si myslí, že by se podmínky pro získání sociálních dávek měly zpřísnit. Tento fakt jen potvrzuje výsledky otázky o zneužitelnosti vyplácení sociálních dávek.

Tabulka 9 - Zneužitelnost sociálních dávek

Nabízené možnosti	Celkem	
	počet	%
Ano, myslím, že takové případy existují	44	92 %
Ano, avšak neslyšel/a jsem o tom v praxi	4	8 %
Ne, systém sociálních dávek je nastaven neprospěchově	0	0 %

Všichni dotázaní se domnívají, že získání sociálních dávek je opravdu zneužitelné. Pouhých z nich 8 % věří, že ta možnost by tu být mohla, ale neznají konkrétní příklady.

Graf 8 - Zneužitelnost sociálních dávek

3.4.5 Nutnost důchodové reformy

Podle demografických údajů populace stárne. Posledních pár let se diskutovalo o potřebnosti změn v oblasti důchodů. Respondenti odpovídali na otázku “*Domníváte se, že důchodová reforma je nezbytností?*“.

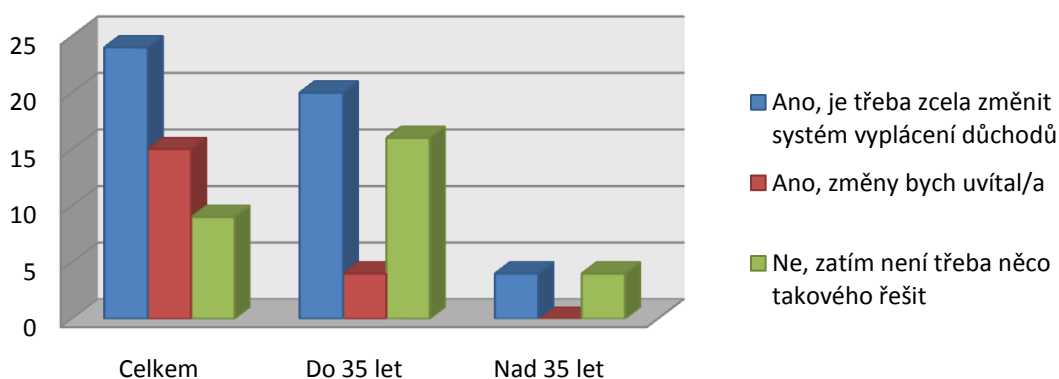
Tabulka 10 - Nezbytnost důchodové reformy

Nabízené možnosti	Celkem		Do 35 let		Nad 35 let	
	počet	%	počet	%	počet	%
Ano, je třeba zcela změnit systém vyplácení důchodů	24	50 %	15	79 %	9	31 %
Ano, změny bych uvítal/a	20	42 %	4	21 %	16	55 %
Ne, zatím není třeba něco takového řešit	4	8 %	0	0 %	4	14 %

Z výzkumu opravdu plyne potřebnost důchodové reformy. Přesná polovina dotázaných by uvítala celkovou změnu systému vyplácení důchodů. 42 % lidí prozatím nepředpokládá nutnost změny celého systému, ale určité změny by rádi viděli. Pouhých 8 % respondentů se domnívá, že situace není tak vážná a důchodová reforma prozatím není aktuální.

Podle věkového rozdělení nejvíce lidí do 35 let by souhlasili s reformou celého systému vyplácení důchodů a to v 79 %. Pro tuto možnost odpovědi jsou i lidé nad 35 let a to 31 % zaměstnanců z této skupiny. Pro některé změny je 21 % ze skupiny mladších lidí a 55 % ze skupiny starších občanů. Názor, že důchodová reforma prozatím není tak akutní má 14 % ze starší generace. Lidé pod 35 let nejsou tohoto názoru.

Graf 9 - Nezbytnost důchodové reformy

3.4.6 Účinnost důchodové reformy

V životě platí, že to, co je nové a neozkoušené, je zpravidla i obávané. To dokazují i výsledky další otázky. Názor na účinnost důchodové reformy byl zjišťován v

otázce “Obáváte se, že důchodová reforma Vám nezajistí důstojné a přiměřené zabezpečení ve stáří?”.

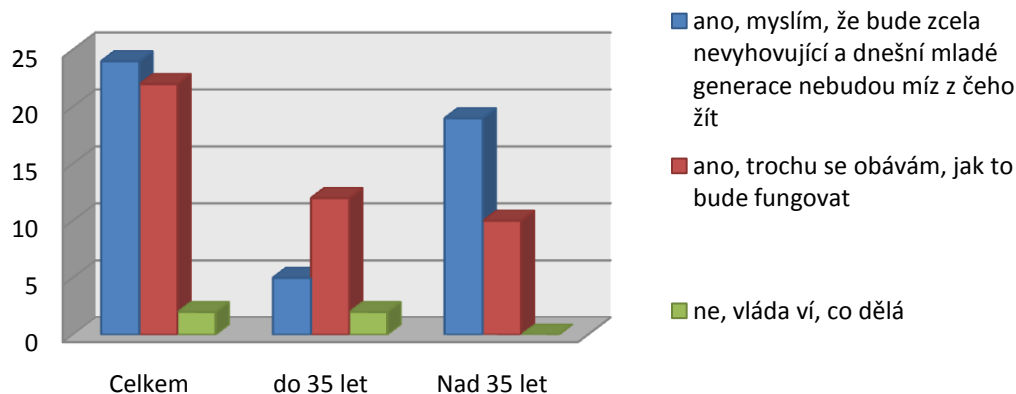
Tabulka 11 - Účinnost důchodové reformy

Nabízené možnosti	Celkem		Do 35 let		Nad 35 let	
	počet	%	počet	%	počet	%
Ano, myslím, že bude zcela nevyhovující a dnešní mladé generace nebudou mít z čeho žít	24	50 %	5	26 %	19	66 %
Ano, trochu se obávám, jak to bude fungovat	22	46 %	12	63 %	10	34 %
Ne, vláda ví, co dělá	2	4 %	2	11 %	0	0 %

Polovina respondentů (24 lidí) shledává návrh důchodové reformy nevyhovující. Obávají se nízkého příjmu v důchodovém věku a nedůstojného žití. Dále 46 %, tedy 22 osob si není jistá, jestli návrh důchodové reformy vyřeší problematiku budoucích nízkých důchodů a obávají se tak kroku do neznáma. Pouhé 4 % návrhu vlády věří a předpokládá tak změny k lepšímu.

Rozdílné odpovědi se objevují i mezi věkovými skupinami. 26 % lidí do 35 let hodnotí návrh důchodové reformy za nevhodný, oproti tomu lidé nad 35 let tento názor shledávají v 66 %. Na možnost odpovědi „Ano, trochu se obávám, jak to bude fungovat“ odpovědělo 63 % osob z mladší skupiny zaměstnanců a 34 % z té starší. Vládnímu návrhu naprosto důvěřuje 11 % lidí (2 osoby) do 35 let, avšak ve skupině nad tuto věkovou hranici nikdo není stejného názoru.

Graf 10 - Účinnost důchodové reformy

3.4.7 Dosažitelnost a poptávka penzijního připojištění

Cílem této subkapitoly je zjistit, jak jsou zaměstnanci ochotni využívat penzijní připojištění a jestli jejich současná finanční situace toto umožňuje. Na otázku: *“Využíváte dobrovolné komerční připojištění?”* měli respondenti na výběr ze čtyř možností. Odpovědi můžeme vidět v Tabulce 12 a opět následné grafické zpracování v Grafu 11.

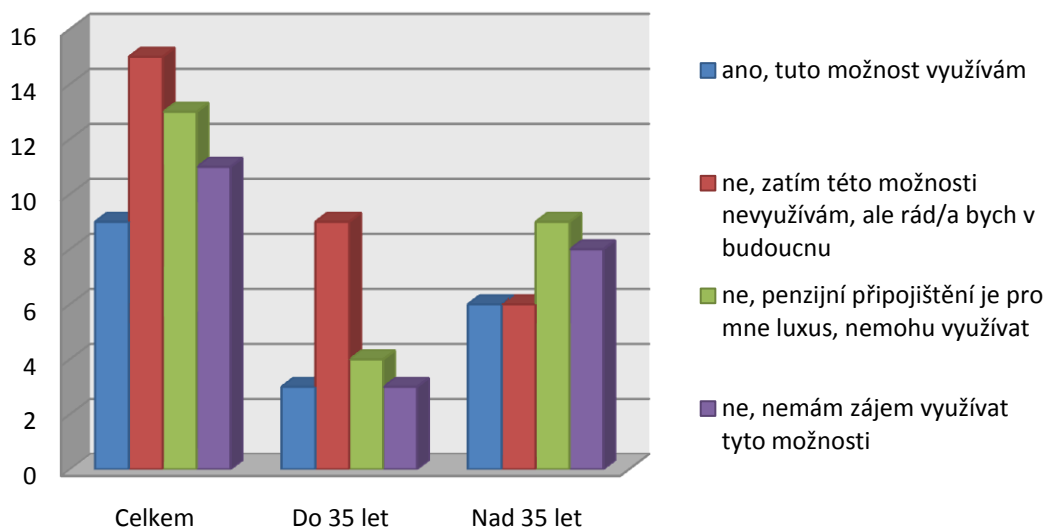
Tabulka 12 - Zájem a možnost penzijního připojištění

Nabízené možnosti	Celkem		Do 35 let		Nad 35 let	
	počet	%	počet	%	počet	%
Ano, tuto možnost využívám	9	19 %	3	16 %	6	21 %
Ne, zatím této možnosti nevyžívám, ale rád/a bych v budoucnu	15	31 %	9	47 %	6	21 %
Ne, penzijní připojištění je pro mne luxus, nemohu využívat	13	27 %	4	21 %	9	31 %
Ne, nemám zájem využívat tyto možnosti	11	23 %	3	16 %	8	27 %

V této otázce se nevyskytuje jednoznačná odpověď. Respondenti jsou rozloženi téměř na stejno u každé otázky. Nejvíce lidí – tedy 31 % - se hlásí k možnosti *„ne, zatím této možnosti nevyžívám, ale rád/a bych v budoucnu“*. V počtu 13 lidí (27 %) zaměstnanci nevyžívají penzijní připojištění vzhledem ke svým finančním možnostem, i když by třeba rádi. 23 % dotázaných o penzijní připojištění ani nemá zájem. Zbývajících 19 % této možnosti využívá, podnik dokonce některým přispívá na toto připojištění. Můžeme tedy shrnout, že 81 % dotázaných penzijní připojištění nevyžívá, protože nemá finanční prostředky nebo nemá zájem.

Další dělení v tabulce je opět zaměřeno na rozdělení odpovědí respondentů podle věku. Nejvíce lidí do 35 let možnosti připojištění nevyžívá, ale rádi by si toto připojištění zajistili v budoucnu. Naopak největší počet lidí ve skupině nad 35 let je těch, kteří penzijní připojištění využívat nemohou z finančních důvodů. Penzijní připojištění využívá 16 % ze zaměstnanců mladší generace a 21 % z té starší.

Graf 11 - Zájem a možnost penzijního připojištění

3.4.8 Forma využití nového systému důchodové reformy

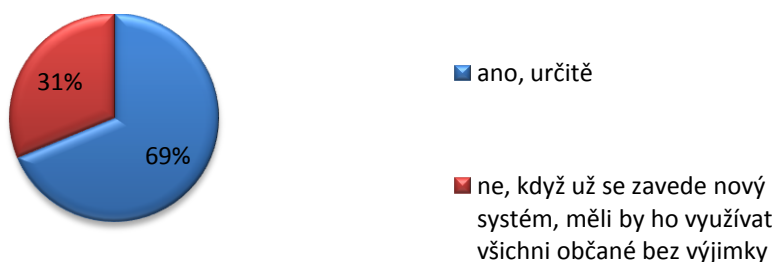
Další otázka zněla: *“Měl by mít občan ČR možnost vlastního rozhodnutí, zda nového systému pro stanovení důchodů využít či nikoliv?”*. Cílem této otázky bylo zjištění, zdali by si zaměstnanci rádi vybrali, jestli nově zavedeného systému pro stanovení výše důchodu využít či nikoliv, nebo jestli by systém měl být povinný pro všechny.

Tabulka 13 - Forma stanovení výše důchodů

Nabízené možnosti	Celkem	
	počet	%
Ano, určitě	33	69 %
Ne, když už se zavede nový systém, měli by ho využívat všichni občané bez výjimky	15	31 %

Z uskutečněného průzkumu vyplývá, že by si zaměstnanci vybrané firmy raději zvolili, zdali nově zavedený systém stanovení výše důchodů využít nebo ne. Zvolilo tak 69 % dotázaných. Naopak stejný povinný systém stanovení výše důchodů pro všechny by chtělo 31 % lidí.

Graf 12 - Forma stanovení výše důchodů

3.4.9 Způsob vyplácení příspěvku na individuální účty

Podle návrhu důchodové reformy, kterou připravuje Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV), bude součástí dobrovolného tzv. druhého pilíře povinné odvody ve formě daní, tak také 5% příspěvek do penzijních fondů.[18]

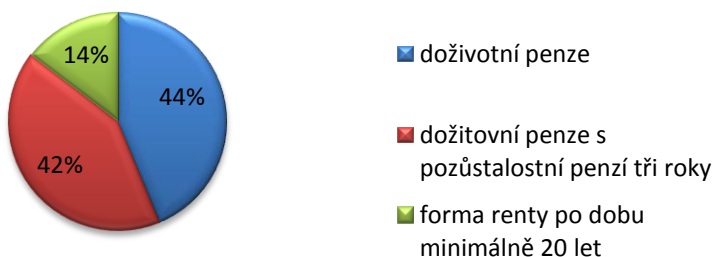
Kterou formu vyplácení těchto příspěvků by si zaměstnanci preferovali, zjišťovala otázka *“Jaký způsob vyplácení dobrovolného příspěvku na individuální účty občanů byste zvolili?”*.

Tabulka 14 - Forma vyplácení příspěvků na individuální účty

Nabízené možnosti	Celkem	
	počet	%
Doživotní penze	21	44 %
Doživotní penze s pozůstalostní penzí tři roky	20	42 %
Forma renty po dobu minimálně 20 let	7	14 %

Téměř stejný počet lidí by preferoval možnosti doživotní penze (21 lidí – 44 %) a doživotní penze s pozůstalostní penzí tři roky (20 lidí – 42 %). Formu renty po dobu minimálně 20 let by zvolilo pouze 14 % respondentů.

Graf 13 - Forma vyplácení příspěvků na individuální účty

3. 4. 10 Návrh důchodové reformy

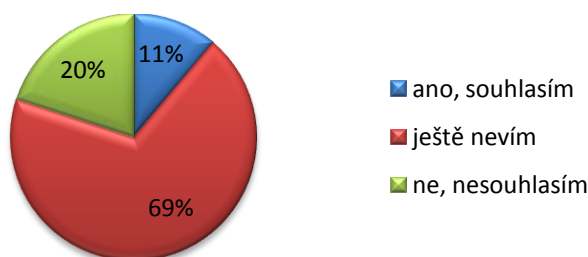
Od 1. 1. 2013 se plánuje zavedení současného návrhu důchodové reformy. Jestli se zaměstnancům vybraného podniku tento návrh zamlouvá, to zjišťovala otázka “*Souhlasíte s návrhem důchodové reformy?*“.

Tabulka 15 - Návrh důchodové reformy

Nabízené možnosti	Celkem	
	počet	%
Ano, souhlasím	5	11 %
Ještě nevím	31	69 %
Ne, nesouhlasím	9	20 %

Více než polovina respondentů uvedla odpověď *ještě nevím* a to v 69 %. Může to znamenat, že návrh je poměrně nový a lidé zatím ještě nemají dostatečné informace nebo čekají, až jak se k tomu postaví společnost a podle toho si také udělají názor. Negativní postoj k návrhu reformy projevilo 20 % zaměstnanců, kteří se současným návrhem nesouhlasí. Naopak 11 % shledává důchodovou reformu dobře připravenou a souhlasí tak s návrhem.

Graf 14 - Návrh důchodové reformy

3. 4. 11 Reforma jiných oblastí sociální politiky

Z mého výzkumu je patrné, že systém vyplácení důchodů s přihlédnutím na stárnutí obyvatelstva je opravdu nezbytný. V této subkapitole vyhodnotím otázku, která měla zjistit, jestli si respondenti myslí, že i ostatní oblasti sociální politiky by vyžadovaly změny. Otázka zněla: “*Myslíte si, že je reforma potřebná i pro jiné oblasti sociální politiky?*“.

Tabulka 16 - Potřebnost reforem v jiných oblastech sociální politiky

Nabízené možnosti	Celkem	
	počet	%
Ano, myslím si, že by bylo třeba zreformovat celý systém týkající se sociální politiky	17	35 %
Ano, některé oblasti sociální politiky potřebují změny	31	65 %
Ne, ostatní oblasti dle mého názoru fungují v pořádku	0	0 %

Nejvíce lidí z dotázaných by rádo vidělo některé změny i v jiných oblastech sociální politiky a to 65 %. Dále 35 % se domnívá, že systém celé sociální politiky by bylo třeba zreformovat. Z toho plyne, že všichni respondenti pokládají systémy sociální politiky za nedostačující, odpovědi se liší pouze v míře změn, které by občané uvítali.

Graf 15 - Potřebnost reforem v jiných oblastech sociální politiky

4. Vyhodnocení dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření mělo za úkol zjistit, názory na některé základní otázky sociální politiky, obzvláště zajímavé bylo zjištění názorů na sociální dávky. Dále dotazník zjišťoval, zdali se lidé obávají budoucí situace v oblasti důchodů a především názory na připravovanou důchodovou reformu. Tyto data byla získávána ve výrobním podniku, kde respondenti byli převážně z řad dělníků.

Údaje o respondentech byly až na výsledek o věku vcelku jednoznačné. Dalo by se říci, že vzhledem k tomu, že výzkum proběhl ve výrobním podniku převážně mezi dělníky, jsou odpovědi na otázky o věku a vzdělání předvídatelné. Na tyto práce je více méně potřeba fyzická síla, proto pracuje v podniku více mužů (85 %), než žen. A protože na většinu prací v podniku není třeba obzvláště náročné vzdělání, převažují zde lidé vyučení (52 %) a s maturitou (31 %).

Poměrně pestré rozložení osob bylo zjištěno v otázce, která zjišťovala věk respondentů. Téměř polovina, teda 44 % je ve věku od 36 do 50 let. Vezmeme-li v úvahu, že průměrný věk obyvatelů v ČR je kolem 41 let, je fakt, že v podniku převažuje skupina ve věku od 36 do 50 let odpovídající.

Jak již bylo řečeno, je zřejmé, že v takovém to podniku nejsou žádní odborníci na sociální politiku. Přesto 8 respondentů se domnívá, že vědí o tomto tématu nadprůměrně. Avšak nejvíce dotázaných (69 %) je těch, kteří znají základní fakta. Je tedy jasné, že tato problematika lidem ve výrobním podniku není lhostejná.

71 % respondentů označilo vládní intervenci za nedostatečnou. Z tohoto výsledku tedy plyne, že v dotázané skupině lidí je jasná nespokojenost a lidé by rádi viděli vládu více se angažovat do této politiky.

Více jak polovina dotázaných (56 %) by rádo podmínky pro získání sociálních dávek zpřísnilo. Ačkoliv by pro ně bylo obtížnější tyto dávky získat, raději sáhnou po spravedlnosti. Průzkum totiž ukázal, že všichni dotázaní zaměstnanci jsou toho názoru, že vyplácení sociálních dávek je zneužitelné.

Z výzkumu vyplývá nutnost změn v systému vyplácení důchodů. Shodlo se tak 92 %. Polovina dotázaných si je dokonce jistá, že by bylo potřeba zreformovat celý systém. Je zajímavé, že pro reformu celého systému vyplácení důchodů by bylo

dokonce 79 % lidí do 35 let včetně. Důvody nemusí být jen kvůli stárnutí obyvatelstva, ale některým lidem nemusí vyhovovat stávající systém. Ačkoliv se respondenti shodují na potřebě změn v oblasti důchodů, obávají se, že důchodová reforma jim stejně nezajistí důstojné a přiměřené podmínky pro život ve stáří. Otázkou je, zdali by byli ochotni a schopni vlastního spoření.

Tato otázka se zjišťovala v dotazníkovém šetření také. 58 % dotázaných nemůže z finančních důvodů využívat penzijní připojištění. Z tohoto výsledku plyne nadpoloviční nedostupnost penzijního připojištění pro tuto skupinu lidí. Můžeme to odůvodnit faktem, že mnoho občanů spoléhá na to, že se o ně stát vždycky postará. To je již po generace zažitá mínění. Reformy však směřují k tomu, aby lidé začali platit více sami, avšak aby to bylo pro občany dostupnější, sníží se procento povinného odvodu. Na tomto principu je také založen nový návrh důchodové reformy.

Návrh důchodové reformy obsahuje změny mezi dvěma pilíři. První pilíř by zůstal na stejném principu, jako je dnešní systém. Tedy povinný odvod 28 % z vyměřovacího základu na sociální pojištění. Druhý pilíř obsahuje povinný odvod 25 % z vyměřovacího základu plus dalších 5 % příspěvek do penzijních fondů. Výběr mezi těmito pilíři by měl být dobrovolný. Zaměstnanci se v 69 % shodují, že tento výběr by měl být opravdu na dobrovolné volbě občanů. Zbylá část s formou těchto dvou pilířů nesouhlasí a raději by uvítali jeden stejný systém pro všechny.

Na názor ohledně návrhu důchodové reformy měl dotazník také připravenou svoji otázku. 69 % zaměstnanců si ještě není jistých, zdali souhlasí s tímto návrhem či nesouhlasí. Tento návrh je poměrně nový a je možné, že respondenti ještě nevědí všechny podrobnosti, proto se zdráhají k jasné odpovědi. Je pravděpodobné, že větší zájem ze strany občanů lze očekávat až v době, kdy se jich to bude týkat osobně. Vláda by v tomto případě mohla také více představovat svůj návrh a dostatečně ho zdůvodnit, aby se nesečkala s vlnou odporu těsně před zahájením reformy, jak tomu bylo v případě reformy zdravotnictví.

Závěrem zjišťování byli respondenti tázáni i na spokojenost s jinými oblastmi sociální politiky. 65 % zaměstnanců by rádo vidělo změny i v jiných sférách sociální politiky.

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala problematikou sociální politiky. Správné nastolení této politiky je totiž důležité pro každou zemi. Důvodem je spokojenost občanů, což vede k rozvoji dané země. Sociální politika ovlivňuje životy všech jedinců, ať už si to uvědomují či nikoliv. Dobře fungující sociální politika by měla zabezpečit každého občana, pokud to jeho situace vyžaduje. Ať se již jedná o otázky zdraví, stáří či nezaměstnanost. Vytváří tak důstojné podmínky pro život v tomto století.

Vzájemná pomoc mezi lidmi byla potřebná již od počátku lidské civilizace. Nejdříve se uplatňovala pouze v rámci rodiny, poté však vyústila přes neorganizovanou pomoc šlechty, církve či obcí do organizované činnosti realizované státem, různými organizacemi apod.

Jednoznačná definice pojmu „sociální politika“ prakticky neexistuje, avšak můžeme říci, že cílem této politiky je zajistit člověku důstojné a přiměřené podmínky po život v 21. století. Tento cíl zajišťují tzv. principy sociální politiky, kterými jsou princip sociální spravedlnosti, subsidiarity, participace a solidarity. Ve své práci považuji princip solidarity jako stěžejní, vzhledem k tomu, že na tomto principu mezigenerační solidarity funguje dnešní systém důchodového pojištění, o kterém se zmiňuji v praktické části.

Ráda bych zdůraznila, že sociální politika se nezabývá nahodilou dobročinností, ale komplexně organizovaným systémem, který preventivně předchází, zmírňuje či úplně odstraňuje důvody sociálního vyloučení občanů. Tato pomoc však nesmí být zneužívána, proto je zajišťována právními legislativami, které určují, kdo, kdy a v jaké výši má nárok na sociální pomoc, případně sociální dávky.

Z oblastí sociální politiky, jsem ve své práci rozebrala podle mého jedny z nejdůležitějších. Jsou to zdraví, stáří, rodina a zaměstnanost. Každá z těchto oblastí má svůj vlastní historicky vývoj, až po současnou situaci. Věřím, že řešení vzniklých sociálních událostí z jakékoliv oblasti sociální politiky je vždy vývojem k lepšímu, proto jsem toho dojmu, že současný stav sociální politiky není pouze nejlepší hranicí, které můžeme dosáhnout. Nesmíme však spoléhat jen na to, že pokud se dostaneme do tíživé životní situace, vždy nám někdo pomůže. Člověk by se nejprve měl spoléhat

pouze sám na sebe a až poté přijmout pomocnou ruku svého okolí, které samozřejmě nesmí zůstat lhostejné.

Empirická část je zaměřena na dotazníkové šetření realizované v konkrétním strojírenském výrobním podniku. Obsahuje informace o způsobu průzkumu a způsobu vyhodnocení informací. Každá otázka z dotazníku je přehledně zpracována v tabulce, graficky zpracována a slovně okomentována.

Poslední kapitola vyhodnocuje výsledky dotazníku. Z nejdůležitějších výsledků mohu vyzdvihnout tyto:

- sociální politika ve vybraném podniku zaměstnancům není lhostejná, a lidé se alespoň v základní míře zajímají o tuto problematiku.
- vládní intervence do oblastí sociální politiky je nedostatečná, vláda by se tedy měla více angažovat
- podmínky pro získání sociálních dávek by se měly zpřísnit, protože se občané domnívají, že využívání sociálních dávek je zneužitelné
- dnešní systém vyplácení důchodů je zcela nevyhovující a měly by proběhnout určité změny, protože se zaměstnanci obávají nepřiměřených a nedůstojných podmínek ve stáří
- mezi zaměstnanci výrobního podniku je penzijní připojištění z větší míry nechtěné nebo finančně nedostupné
- výběr mezi způsoby odvodů na důchodové pojištění by měl být opravdu dobrovolný
- prozatím občané nevědí, zdali s novým návrhem důchodové reformy souhlasí nebo jsou proti
- změny by se mohly uskutečnit i v jiných oblastech sociální politiky, nejen u důchodů

Z výše uvedeného lze shrnout, že potřeba změn v problematice sociální politiky je nutností. Někteří občané se však obávají budoucí situace. V problematice důchodové reformy bych navrhla pro zlepšení důvěry ve vládu, lepší a konkrétnější vládní vysvětlení nového návrhu a obecně vylepšit vztahy mezi veřejností a vládou.

Práce měla za cíl uspořádat některé důležité informace o této problematice. Tímto se zabývala teoretická část. Dalším cílem bylo zjištění názorů na některé základní otázky sociální politiky a také mínění lidí na problematiku důchodového pojištění ve skupině lidí, kteří mají něco společného. V mém případě jsem zvolila zaměstnance jednoho výrobního podniku, tedy představitele určité profese. Tyto informace obsahuje praktická část. Lze tak konstatovat, že cíle stanovené v úvodní části práce jsem splnila.

Seznam použité literatury a informačních zdrojů

- [1] BARR, Nicholas. Labor Markets and Social Policy in Central and Eastern Europe: the Accession and Beyond [online]. Washington : Oxford University Press, 1994 [cit. 2011-05-01]. Dostupné z WWW: <http://books.google.cz/>.
- [2] Česko. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 14. března 2006. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, 37.
- [3] Česko. Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 14. března 2006. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, 37.
- [4] Česko. Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 26. května 1995. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1995, 143.
- [5] Česko. Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 30. června 1995. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1995, 48.
- [6] Česko. Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 14. března 2006. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, 64.
- [7] Česko. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce ze dne 21. duben 2006. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, 84.
- [8] Česko. Zákon č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek BOZP, ze dne 23. květen 2006. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, 96.
- [9] Česko. Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ze dne 13. květen 2004. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, 143.
- [10] Česko. Zákon č. 582/1991 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 17. listopadu 1991. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, 139.
- [11] Finance.cz [online]. 2000 - 2011 [cit. 2011-04-05]. Pilíře důchodového systému. Dostupné z WWW: <http://www.finance.cz/duchody-a-penze/informace/duchodovy-system/prispevkove-a-davkove-definovane-systemy/>.
- [12] GALVAS, Milan; GROGOROVÁ, Zdeňka. *Sociální zabezpečení*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2000. 239 s. ISBN 80-210-2292-2.

- [13] Integrovaný portál ministerstva práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2011-16-03].
Služby a činnosti úřadu práce. Dostupné z WWW:
<http://portal.mpsv.cz/sz/obecne/cinnosti_up/sluzby_up.htm>.
- [14] KREBS, Vojtěch a kolektiv. *Sociální politika*. 3. přeprac. vyd. Praha : ASPI, 2005.
502 s. ISBN 80-7357-050-5.
- [15] Kurzy.cz [online]. 2000 - 2011 Kurzy.cz [cit. 2011-04-06]. Nezaměstnanost v ČR,
vývoj, rok 2011. Dostupné z WWW:
<<http://www.kurzy.cz/makroekonomika/nezamestnanost/>>.
- [16] MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. 3. upr. vyd. Praha :
Sociologické nakladatelství, 2002. 172 s. ISBN 80-86429-08-3.
- [17] MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální práce v praxi : specifika různých cílových skupin a
práce s nimi*. Praha : Portál. 2005. 351 s. ISBN 80-7367-002-X.
- [18] Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. 30. 3. 2011 [cit. 2011-04-16].
Důchodové pojištění. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/10460>>.
- [19] Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2011-04-05]. Důchodové
pojištění. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/3>>.
- [20] Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2011-04-01]. Nemocenské
pojištění. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/7>>.
- [21] Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2011-04-08]. Rodina. Dostupné
z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/4>>.
- [22] Odbor 32. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. 10. 7. 2010 [cit. 2011-04-
05]. Sociální pojištění. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/1349>>.
- [23] POTŮČEK, Martin. *Sociální politika*. 1. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství,
1995. 142 s. ISBN 80-85850-01-X.
- [24] TOMEŠ, Igor. *Sociální politika : teorie a mezinárodní zkušenost*. 2. přeprac. vyd.
Praha : Sociopress, 2001. 262 s. ISBN80-86484-00-9.
- [25] TOMEŠ, Igor. *Úvod do teorie a metodologie sociální politiky*. 1. vyd. Praha :
Portál, 2010. 439 s. ISBN 978-80-7367-680-3.

[26] Úřad práce [online]. 2008 [cit. 2011-04-06]. Úřad práce - přehled. Dostupné z WWW: <<http://www.prace-urad.info/>>.

[27] ŽIŽKOVÁ, Jana a kolektiv. *Úvod do studia sociální politiky*. Praha : Vysoká škola ekonomická, 1995. 192 s. ISBN 80-7079-450-X.

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Přehled institucí poskytující informace v oblasti sociálního.....	19
Tabulka 2 - Sazby pojistného na nemocenské pojištění	22
Tabulka 3 - Rozdělení respondentů podle pohlaví	30
Tabulka 4 - Věkové rozdělení respondentů	31
Tabulka 5 - Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů	32
Tabulka 6 - Srovnání zájmu respondentů o témata sociální politiky.....	33
Tabulka 7 - Intervence vlády do sociální politiky	34
Tabulka 8 - Podmínky pro stanovení sociálních dávek	35
Tabulka 9 - Zneužitelnost sociálních dávek	36
Tabulka 10 - Nezbytnost důchodové reformy	37
Tabulka 11 - Účinnost důchodové reformy	38
Tabulka 12 - Zájem a možnost penzijního připojištění	39
Tabulka 13 - Forma stanovení výše důchodů	40
Tabulka 14 - Forma vyplácení příspěvků na individuální účty	41
Tabulka 15 - Návrh důchodové reformy.....	42
Tabulka 16 - Potřebnost reforem v jiných oblastech sociální politiky	43

Seznam grafů

Graf 1 - Míra nezaměstnanosti v %	26
Graf 2 - Rozdělení respondentů podle pohlaví	30
Graf 3 - Věkové rozdělení respondentů	31
Graf 4 - Nejvyšší dosažené vzdělání.....	32
Graf 5 - Srovnání zájmu respondentů o témata sociální politiky	33
Graf 6 - Intervence vlády do sociální politiky	34
Graf 7 - Podmínky pro stanovení sociálních dávek	35
Graf 8 - Zneužitelnost sociálních dávek	36
Graf 9 - Nezbytnost důchodové reformy	37
Graf 10 - Účinnost důchodové reformy	38
Graf 11 - Zájem a možnost penzijního připojištění	40
Graf 12 - Forma stanovení výše důchodů	41
Graf 13 - Forma vyplácení příspěvků na individuální účty	41
Graf 14 - Návrh důchodové reformy	42
Graf 15 - Potřebnost reforem v jiných oblastech sociální politiky	43

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Seznam zkratk

Příloha č. 2 – Dotazník

Příloha č. 1 – Seznam zkratk

BOZP – Bezpečnost a ochrana zdraví při práci

ČSSZ – Česká správa sociálního zabezpečení

ČR – Česká republika

ES – Evropské společenství

EU – Evropská unie

ILO – Mezinárodní organizace práce

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

OSN – Organizace spojených národů

OSSZ – Okresní správa sociálního zabezpečení

RE – Rada Evropy

WHO – Světová zdravotnická organizace

Příloha č. 2 – Dotazník

Dotazník

Vážená paní/ vážený pane,

prosím o spolupráci při vyplnění následujícího dotazníku, který mi bude podkladem pro moji bakalářskou práci v rámci studia na fakultě Ekonomicko-správní Univerzity Pardubice. Dotazník zjišťuje Vaše názory ohledně problematiky sociální politiky.

Odpověď zvolte, prosím, vždy jednu a zaškrtněte křížkem.

Vyplnění dotazníku trvá jen několik minut a odpovědi jsou zcela anonymní.

Děkuji za Váš čas.

Markéta Novotná

1) Zajímáte se o témata sociální politiky?

- ano, zajímám se hodně
- ano, vím základní informace, například z médií
- ne, nezajímám se

2) Měla by současná vláda více zasahovat do problematiky sociální politiky?

- ano, myslím, že současná situace není dostatečná
- myslím, že se vláda již snaží zasahovat více
- ne, vláda zasahuje dostatečně

3) Myslíte si, že podmínky pro získání sociálních dávek jsou adekvátní?

- ano, podmínky jsou odpovídající
- ne, podmínky jsou nepřiměřené, měly by se zpřísnit
- ne, podmínky jsou nepřiměřené, měly by se zjednodušit

4) Domníváte se, že nastavený systém sociální politiky – zvláště vyplácení sociálních dávek – je zneužitelný?

- ano, myslím, že takové případy existují

- ano, avšak neslyšel/a jsem o tom v praxi
- ne, systém sociálních dávek je nastaven neprospěchově

5) Domníváte se, že důchodová reforma je nezbytností?

- ano, je třeba zcela změnit systém vyplácení důchodů
- ano, změny bych uvítal/a
- ne, zatím není třeba něco takového řešit

6) Obáváte se, že důchodová reforma Vám nezajistí důstojné a přiměřené zabezpečení ve stáří?

- ano, myslím, že bude zcela nevyhovující a dnešní mladé generace nebudou mít z čeho žít
- ano, trochu se obávám, jak to bude fungovat
- ne, vláda ví, co dělá

7) Využíváte dobrovolné komerční penzijní připojištění?

- ano, této možnosti využívám
- ne, zatím této možnosti nevyžívám, ale rád/a bych v budoucnu
- ne, penzijní připojištění je pro mne luxus, nemohu využívat
- ne, nemám zájem využívat tyto možnosti

8) Měl by mít občan ČR možnost vlastního rozhodnutí, zda nového systému pro stanovení důchodů využít či nikoliv?

- ano, určitě
- ne, když už se zavede nový systém, měli by ho využívat všichni občané bez výjimky

9) Jaký způsob vyplácení dobrovolného příspěvku na individuální účty občanů byste zvolili?

- doživotní penze
- doživotní penze s pozůstalostní penzí tři roky
- forma renty po dobu minimálně 20 let

10) Souhlasíte s návrhem důchodové reformy?

- ano, souhlasím
- ještě nevím
- ne, nesouhlasím

11) Myslíte si, že je reforma potřebná i pro jiné oblasti sociální politiky?

- ano, myslím si, že by byl třeba zreformovat celý systém týkající se sociální politiky
- ano, některé oblasti sociální politiky potřebují změny
- ne, ostatní oblasti dle mého názoru fungují v pořádku

12) Jakého jste pohlaví?

- žena
- muž

13) Jaký je Váš věk?

- 18 – 26
- 27 – 35
- 36 – 65
- 66 - a více

14) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- základní
- vyučen
- střední s maturitou
- vyšší odborné
- vysokoškolské